

11.08.2023

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2023/109
Toplantı Tarihi/Sayısı : 4.7.2023/208
Karar Numarası : 2023/523
Başvuran : B.Y.
Başvuran Vekili : Av..
Adres :
Muhatap Kurum/Kişi : İzmit Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü (... Ortaokulu)
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın kaynaştırma öğrencisi olan çocuğunun öğrenim gördüğü okulda destek eğitim sınıfı açılmamasının ve çocuk için bireyselleştirilmiş özel eğitim toplantısı yapılmamasının engellilik temelinde ayrımcılık yasağı ihlali teşkil ettiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran vekili başvuru dilekçesinde özetle;

a. Müvekkilinin velayeti altında bulunan özgül öğrenme güçlüğü tanıılı kaynaştırma öğrencisi A.E.Ç.'nin ... İlkokulunda öğrenim gördüğünü, çocuk hakkında düzenlenmiş Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu (ÇÖZGER) bulunduğunu, Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde bulunan Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından yapılan eğitsel değerlendirme sonucunda çocuğun destek eğitime ihtiyacı olduğunun belirlendiğini ve Rehberlik Araştırma Merkezi (RAM) raporu düzenlendiğini,

b. Müvekkilinin, çocuğu için destek eğitim odası açılması ve bireyselleştirilmiş eğitim programı toplantısı yapılması talebinde bulunduğunu, ancak bu talebe karşı muhatap İdarenin kayıtsız kaldığını, destek eğitim odası olmadığının belirtildiğini, bireyselleştirilmiş eğitim programı toplantısının zorunluluk taşımamasına rağmen yapılmadığını, çocuğun herhangi bir rehberlik ve danışmanlık desteği alamadığını, 2021/2022 eğitim öğretim yılında Okulda rehberlik ve danışmanlık birimi öğretmeni olmadığını, Okul idaresinin bu konu ile ilgili herhangi bir yazışma yapmadığını ve çözüm üretmediğini,

c. Çocuk hakkında ayrıca dikkat eksikliği ve hiperaktivite tanısı konulduğunu ve çocuğun psikiyatri bölümünde düzenli olarak terapi aldığını, çocuğun birtakım hassasiyetlerinin bulunduğunu, pantolon giyemediğini, kemerini bağlayamadığını, saat okumayı öğrenemediğini, Okula kendi başına hazırlanıp gidebilecek beceriye sahip olmadığını, bu nedenle kimi zaman derslere gecikebildiğini, Okul İdaresi tarafından bu husus bilinmesine rağmen Müdür Yardımcısı A.G.'nin geç kaldığı için çocuğu Okul kapısında beklettiğini, mevzuatta bir zorunluluk olmamasına rağmen Okul idaresinin çocuğu pantolon giymeye zorladığını, çocuğun pantolon giymezse Okula giremeyeceği endişesi ile Okula karşı

korku geliştirdiğini,

ç. Çocuğun durumu ile ilgili olarak müvekkilinin Müdür Yardımcısı ile görüştüğünü, ancak sonuç alamadığını, aksine Müdür Yardımcısının müvekkilini annelik görevini yapmamakla itham ettiğini, çocuğun başka Okula kaydının yaptırılabilceğini belirttiğini, Okul idaresine ihtarname gönderildiğini, ihtarnamenin kötü niyetli olarak tebliğ alınmadığını,

d. Konu hakkında Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Teftiş Kurulu Genel Müdürlüğüne başvuru yaptıklarını, müfettişlerin soruşturma dosyasını gerekçesiz olarak çocuk aleyhine sonuçlandırdıklarını, Okul yöneticilerinin ayrımcı tutumları hakkında medyaya yansıyan haberler olduğunu, Okul yöneticileri hakkında Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulduklarını, ancak soruşturma izni verilmediğini, tüm çabalara rağmen çocuğun halen destek eğitimi alamadığını, Okulda destek eğitim odası açılmadığını iddia etmekte; ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine ve ilgililer hakkında idari para cezası uygulanmasına karar verilmesini talep etmektedir.

3. Muhatap İzmit Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ... Ortaokulundan alınan yazılı görüşte;

a. 2022-2023 eğitim öğretim yılında Okulda destek eğitim odası açıldığı, Okul idaresinin destek eğitim odasından yararlanmak isteyen öğrenciler için dilekçe topladığı, başvuranın bu şekilde bir dilekçesinin olmadığı, destek eğitim odasında eğitim verecek öğretmenler ile toplantı gerçekteşirildiği, destek eğitim odasında çalışmalarının halen sürdüğü,

b. Çeşitli tarihlerde rehberlik birimi için öğretmen talebinde buldukları, Okulda rehberlik birimi için öğretmenin görev yaptığı, başvuranın çocuğunun Okul rehberlik öğretmeninin yönlendirmesi ile RAM raporu aldığı, sene başında öğretmenler kurul toplantısı yapıldığı, bu toplantıda kıyafeti olmayan öğrencilere gerekli hassasiyetin gösterilmesine, kaynaştırma öğrencilerinin eşit şekilde sınıflara dağıtılmasına, BEP'lerin teslim edilmesine, bu öğrenciler ile ilgili her branşta özel sınav yapılmasına, destek eğitim odası kurularak gerek görülen öğrencilerin bu odada eğitim görebileceğine karar verildiği, öğrencilerin bu odalardan yararlandığı,

c. Olayda adı geçen Müdür Yardımcısının 29/9/2022 tarihinde göreve başladığı, başvuranın çocuğu ile birebir görüşmesinin ve çocuğa karşı manevi bir baskısının olmadığı, çocuğun yıl içindeki devamsızlıklarının fazla olduğu, başvuranın devamsızlık mektubunu imzalamadığı, öğrencinin devamsızlıklarının silinmesi talebinde bulunduğu, bu talebin mevzuata uygun olmadığı, öğrenci ile ilgili ev ziyareti yapmak istenmesine rağmen başvuranın bu talebi kabul etmediği, başvuranın öğrenci ile ilgili belge ve bilgileri 8/12/2022 tarihine kadar paylaşmadığı, başvuranın oğlu ile benzer durumda olan ve kıyafet giyme konusunda problem yaşayan başka bir öğrenci velisinin kıyafet serbestisi için talepte bulunduğu ve bu talebin olumlu karşıldığı, ancak başvuranın böyle bir talebini 12/12/2022 tarihine kadar Okula bildirmedeği, bildirseydi yardımcı olunabileceği,

ç. Başvuranın çocuğunun destek eğitim odasından faydalanması için hiçbir talebinin olmadığı, Okulda özel eğitim sınıfları bulunduğu ve otizimli öğrencilere de eğitim verildiği, başvuranın iddialarının asılsız olduğu, başvuranın diğer çocuğunun da benzer şekilde devamsızlıklar yaptığı ve birinci sınıf kaydının silinerek anasınıfına kaydının yapıldığı, mevzuata aykırı davranılmadığı ve herhangi bir ayrımcılığın söz konusu olmadığı, başvuranın yaptığı şikayetler sonrasında Okul idaresi ile iş birliği

yapmaktan imtina ettiği ve Okul idaresine karşı olumsuz bir tavır takındığı belirtilmektedir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran vekili tarafından sunulan yazılı görüşte;

a. Okul idaresinin çocuk hakkındaki ÇÖZGER'den haberdar olmadığı iddiasının kabul edilemez olduğu, Rehberlik Araştırma Merkezi tarafından kaynaştırma öğrencisi olarak tespit edildiği, bu tespitin Okula bildirildiği, kaynaştırma öğrencisi olan çocuk için gerekli tedbirleri almanın idare için bir zorunluluk olduğu, aileden bir talep dilekçesi gelmediği için çocuğun destek eğitim odasından faydalanmadığı iddiasının geçerli olmadığı, müvekkilinin çocuğun durumunu sözlü olarak Okul idaresine belirttiği ve Okul idaresine güvenerek dilekçe sunmayı düşünemediği,

b. BEP toplantısının müvekkilinin şikayetleri sonrasında ilk kez 2022 yılında yapıldığı, bundan önce ailenin aranmadığı ve BEP toplantısı yapılmadığı, Milli Eğitim Müdürlüğüne yapılan şikayet sonrasında Okulun, yükümlülüklerini hatırlayarak anne ile iletişime geçtiği belirtilerek iddiaları yinelemektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...)(Ek fıkra: 7/5/2010-5982/1 md.) Çocuklar, yaşlılar, özürllüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

6. Anayasa'nın "Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi" başlıklı 42'nci maddesinin ilgili kısmı şu şekildedir:

"Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.(...) Özel ilk ve orta dereceli okulların bağlı olduğu esaslar, Devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak, kanunla düzenlenir. Devlet, maddî imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.(...)"

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesinin (f) bendi şöyledir:

"Engelli: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyuşsal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit şartlarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre şartlarından etkilenen bireyi(...) ifade eder."

8. 6701 sayılı Kanun'un "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi şu şekildedir:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. (2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır. (3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının

giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. (...)

9. 6701 sayılı Kanun'un "Ayrımcılık türleri" başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Bu Kanun kapsamına giren ayrımcılık türleri şunlardır: "a) Ayrı tutma. b) Ayrımcılık talimatı verme bu talimatları uygulama. c) Çoklu ayrımcılık. ç) Doğrudan ayrımcılık. d) Dolaylı ayrımcılık. e) İşyerinde yıldırma. f) Makul düzenleme yapmama. g) Taciz. ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık."

10. 6701 sayılı Kanun'un "Ayrımcılık yasağının kapsamı" başlıklı 5'inci maddesi şöyledir:

"(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.(2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür."

11. Mezkûr Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9' uncu maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Kurumun görevleri şunlardır: (...)g) "ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek (...)"

12. 6701 sayılı Kanun'un "İspat yükü" başlıklı 21'inci maddesi şöyledir:

"Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

13. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrası "*Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir*" hükmünü haizdir. Başvuranın dilekçesinden, 6701 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ayrımcılık temellerinden engellilik temeli ile bağlantılı olarak ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır. Yapılan inceleme neticesinde başvurunun esastan incelenebilecek bir başvuru olduğu değerlendirilmesine varılmıştır.

14. Ülkemizin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'nin (EHİS) "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesine göre: "*Engelliliğe dayalı ayrımcılık siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı*" içermektedir.

15. EHİS'in "Eğitim" başlıklı 24'üncü maddesine göre: "1. Taraf Devletler engellilerin eğitim hakkını tanır. Taraf Devletler, bu hakkın fırsat eşitliği temelinde ve ayrımcılık yapılmaksızın sağlanması için eğitim sisteminin bütünleştirici bir şekilde her seviyede engellileri içine almasını ve ömür boyu öğrenim imkânı sağlar. Bunun için aşağıdaki hedefler gözetilmelidir: (a) İnsan potansiyelinin, onur ve değer duygusunun tam gelişimi ve insan haklarına, temel özgürlüklere ve insan çeşitliliğine saygı duyulmasının güçlendirilmesi; (b) Engellilerin; kişiliklerinin, yeteneklerinin, yaratıcılıklarının, zihinsel ve fiziksel becerilerinin potansiyellerinin en üst derecesinde gelişiminin sağlanması; (c) Engellilerin özgür bir topluma etkin bir şekilde katılımlarının sağlanması. 2. Taraf Devletler bu hakkın yaşama geçirilmesi için aşağıda belirtilenleri sağlar: (a) Engelliler engelleri nedeniyle genel eğitim sisteminden dışlanmamalı ve engelli çocuklar engelleri nedeniyle parasız ve zorunlu ilk ve ortaöğretim olanaklarının dışında tutulmamalıdır; (b) Engelliler yaşadıkları çevrede bütünleştirici, kaliteli ve parasız ilk ve orta öğretime diğer bireylerle eşit olarak erişebilmelidir; (c) Bireylerin ihtiyaçlarına göre makul düzenlemeler yapılmalıdır; (d) Engellilerin genel eğitimden etkin bir şekilde yararlanabilmeleri için genel eğitim sistemi içinde ihtiyaç duydukları desteği almalıdır; (e) Engellilere yönelik bireyselleştirilmiş etkin destekleyici tedbirler, engellilerin tam katılımı hedefine uygun olarak, akademik ve sosyal gelişimi artırıcı ortamlarda sağlanmalıdır. (...)"

16. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin (ÇHS) 23'üncü maddesinde, Taraf Devletlerin, zihinsel ya da bedensel engelli çocuklar için saygınlıklarını güvence altına alan, özgüvenlerini geliştiren ve toplumsal yaşama etkin biçimde katılmalarını kolaylaştıran şartlar sağlamayı kabul ettikleri düzenlenmiştir. Saygınlığın güvence altına alınmasının ve yaşama etkin biçimde katılım sağlanabilmesinin yolu ise engelli çocukların akranları ile eşit bir şekilde eğitim hakkından yararlanabilmesi ile mümkün olacaktır. 23'üncü maddenin devamında engelli çocukların özel bakımdan yararlanma hakkı tanınmış ve eldeki kaynakların yeterliliği ölçüsünde, yapılan başvuru üzerine, yardımdan yararlanabilecek durumda olan çocuğa ve onun bakımından sorumlu olanların içinde buldukları koşullara uygun düşecek yardımın yapılması gerektiği belirtilmiştir.

17. Çocuk Hakları Komitesine göre özel bakım ve yardımlar eldeki kaynaklara bağlı olmakla birlikte, mümkün olduğu durumlarda ücretsiz sağlanmalı ve engelli çocuklara yönelik ayrımcılığa son verilmesi ve bu çocukların toplumsal yaşama dâhil olması için eldeki kaynaklar seferber edilmelidir. Bakım ve yardımlar, engelli çocukların eğitim, sağlık, tedavi, istihdama hazırlık ve dinlenme/eğlence hizmet ve imkânlarına etkili erişimini sağlayacak biçimde sağlanmalıdır. Bu konumdaki çocuklara ve onlara bakımdan sorumlu olan kişilere yardımcı olunması sağlanmalı ve sağlanacak yardımın, çocuğa bakımdan sorumlu kişilerin koşullarına uygun olması gerekmektedir (Çocuk Hakları Komitesi, Genel Yorum 9 Engelli Çocuklar, para. 12-14.)

18. 7/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesinin (d) fıkrası uyarınca "Engelliliğe dayalı ayrımcılık: Siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı ifade eder."

19. 5378 sayılı Kanun'un "Eğitim ve öğretim" başlıklı 15'inci maddesine göre: " Hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim alması engellenemez. Engelliler, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, yaşadıkları çevrede bütünleştirilmiş ortamlarda, eşitlik temelinde, hayat boyu eğitim imkânından ayrımcılık yapılmaksızın yararlandırılır. Genel eğitim sistemi içinde engellilerin her seviyede eğitim almasını sağlayacak bütünleştirici planlamalara yer verilir.(...)"

20. Ulusal ve uluslararası düzenlemeler karşısında, engelli çocukların eğitim imkânlarına etkili bir şekilde erişimlerinin sağlanmasının ve toplumsal yaşama engelsiz biçimde katılabilmelerinin diğer çocuklarla eşit şartlarda eğitim hakkından yararlanmayı gerektirdiği açıktır. Bu kapsamda engelli çocuklar için özel öğrenim ihtiyacının karşılanabilmesi için gerekli tedbirler alınmalı ve destek eğitim hizmetleri sunulmalıdır. Nitekim özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim haklarından yararlanmalarını sağlamak amacıyla, 7/7/2018 tarihli ve 30471 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak çıkarılan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde, özel eğitim ihtiyacı olan bireylere sunulacak eğitim ve öğretim hizmetlerinin yürütülmesine yönelik hükümlere yer verilmiştir.

21. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre özel eğitim ihtiyacı olan birey, bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren birey; destek eğitim hizmeti ise özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçları doğrultusunda kendilerine, ailelerine, öğretmenlerine ve okuldaki diğer personele uzman personel ve gerekli araç-gereçlerle sunulan danışmanlık hizmetleri olarak tanımlanmıştır.

22. Başvuran; oğlunun özgül öğrenme güçlüğü tanıli kaynaştırma öğrencisi olduğunu, çocuk hakkında 17/1/2022 tarihli ÇÖZGER düzenlendiğini, Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde bulunan Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından yapılan eğitsel değerlendirme sonucunda çocuğun destek eğitime ihtiyacı olduğunu belirlendiğini ve 4/3/2022 tarihli RAM raporu düzenlendiğini, çocuğu için destek eğitim odası açılması ve bireyselleştirilmiş eğitim programı toplantısı yapılması talebinde bulunduğunu, ancak bu talebe karşı muhatap İdarenin kayıtsız kaldığını, destek eğitim odasının olmadığını belirttiğini, bireyselleştirilmiş eğitim programı toplantısının zorunluluk taşımaya rağmen yapılmadığını, Milli Eğitim Bakanlığına şikâyeti sonrasında Okulun kendisi ile iletişime geçip toplantı yapmaya çalıştığını iddia etmektedir.

23. Muhatap Okul 2022-2023 eğitim öğretim yılında, Okulda destek eğitim odası açıldığını, Okul idaresinin destek eğitim odasından yararlanmak isteyen öğrenciler için dilekçe topladığını, başvuranın bu şekilde bir dilekçesi ve talebi olmadığını, destek eğitim odasında eğitim verecek öğretmenler ile toplantı gerçekleştirildiğini, destek eğitim odasında çalışmalarının halen sürdüğünü, çocuğun yıl içindeki devamsızlıklarının fazla olduğunu başvuranın iddialarının asılsız olduğunu, mevzuata aykırı davranılmadığını ve herhangi bir ayrımcılığın söz konusu olmadığını, başvuranın yaptığı şikâyetler sonrasında Okulla iş birliği yapmaktan imtina ettiğini ve Okul idaresine karşı olumsuz bir tavır takındığını belirtmektedir.

24. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerini kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla sürdürmeleri esas olmakla birlikte bu bireylere yönelik özel eğitim kurumları veya özel eğitim sınıfları da açılabileceği belirtilmektedir. Yönetmelik uyarınca destek eğitim odası, tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerine

devam eden öğrenciler ile özel yetenekli öğrencilere ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için düzenlenmiş ortamı ifade etmektedir. Keza Mezkûr Yönetmelik' in 25'inci maddesinde destek eğitim odası açılacağı, eğitim alacak öğrenciler, bu öğrencilere okutulacak dersler ve öğrencilerin alacağı haftalık ders saatinin BEP geliştirme biriminin kararı doğrultusunda belirlendiği, destek eğitim odasında görev alacak öğretmenlerin çalışma programlarının Okul idaresince yapılacağı gibi destek eğitim odasında eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde uyulması gereken hususlara yer verilmektedir.

25. Başvuru dosyasındaki belgelerden, başvuranın çocuğu hakkındaki ÇÖZGER'in 17/1/2022 tarihinde düzenlendiği, Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde bulunan Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından RAM raporunun 4/3/2022 tarihinde düzenlendiği ve 2022-2023 yılı eğitim öğretim yılı sene başı şube öğretmenler toplantısı tutanağından, başvuranın çocuğunun bireyselleştirilmiş eğitim programına tabi olduğuna ilişkin Okulun bilgisinin olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla Okulun, çocuğun durumundan 8/12/2022 tarihinden sonra haberdar olduğu iddialarının yerinde olmadığı değerlendirilmektedir. Başvuranın çocuğunun özel eğitim ihtiyacı olan bir birey olması karşısında kaynaştırma yoluyla eğitimini sürdürmesi için destek eğitim odasında destek eğitimi alması gerektiği açıktır.

26. Öte yandan Muhatap İdare, Okulda destek eğitim odası bulunduğunu ancak başvuranın bu odadan yararlanmak için talep dilekçesi vermediğini, başvuran ise Okulda destek eğitim odası açılmadığını ve destek eğitim odasından yararlanmak için talep dilekçesinin bir gereklilik olmadığını iddia etmektedir. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği uyarınca; kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları kapsamında yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta eğitimlerine devam eden özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin öğrenim gördüğü okullarda destek eğitim odası açılması zorunludur. Muhatap Okul tarafından sunulan belgelerden destek eğitim odasında görev almak isteyen öğretmenlerden dilekçe toplandığı ve destek eğitim odasında görevlendirilen öğretmenlerin listesinin İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne iletilindiği, bazı kaynaştırma öğrencilerinin destek eğitim çizelgelerinin bulunduğu görülmektedir. Dolayısıyla muhatap İdarenin destek eğitim odası açma zorunluluğunu yerine getirdiği anlaşılmaktadır.

27. Başvuranın destek eğitim odasından yararlanmak için talep dilekçesinin bir gereklilik olmadığı iddiasına karşı muhatap Okul, velinin talep dilekçesi olmadığı için çocuğun destek eğitim odasından yararlandırılmadığını, diğer okulların da bu konuda velinin dilekçesini aradığını, nasıl ki öğretmenin görevlendirilebilmesi için dilekçe gerekiyorsa öğrencinin destek odasından yararlanması için de veli talebinin gerektiğini ve bu durumun MEB tarafından yayınlanan kılavuzdan kaynaklandığını belirtmektedir. Ayrıca destek eğitim odası için veli dilekçesinin başka illerdeki okullarda da arandığına ilişkin örnek uygulamalar sunduğu görülmektedir.

28. Okul idaresinin destek eğitim odasından yararlanmak için dilekçe talep etmesinin dayanağı olan Destek Eğitim Odası ve Özel Eğitim Sınıfı Kılavuz Kitapçığı MEB tarafından kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları kapsamında sunulan eğitim hizmetlerinin niteliğinin artırılması ve başarılı bir kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamasının gerçekleştirilmesi, okul/kurumlar bünyesinde özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere sunulan eğitim hizmetlerine rehberlik etmesi amacıyla yayınlanmıştır. Bu Kitapçığa göre destek eğitim odasında sunulacak hizmetler, öğrencinin yararı gözetilerek uygun öğretmen

sağlanması ve velinin onayı ile okulun çalışma saatlerinde (öğrencinin ders saati içinde veya dışında) planlanmaktadır (Destek Eğitim Odası ve Özel Eğitim Sınıfı Kılavuz Kitapçığı, s.4). Her ne kadar Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde destek odasından yararlanmak için dilekçe şartının olup olmadığına ilişkin bir hükme rastlanmamakta ise de, muhatap Okulun MEB tarafından yayınlanan Kılavuz doğrultusunda velinin onayı açısından bir dilekçe aradığı ve dosyaya sunulan örnek uygulamalardan bu durumun yaygın bir uygulama olduğu anlaşılmaktadır. Bu çerçevede muhatap Okulun mevzuata ya da MEB tarafından bildirilen Kılavuza aykırı davrandığı ya da ayrımcılık yasağını ihlal ettiği kanaati oluşmamıştır.

29. Başvuran tarafından, muhatap Okulda görevlendirilen rehberlik ve psikolojik danışma birimi öğretmeni olmadığı, Okulun öğretmen görevlendirmesi için gerekli işlemleri yapmadığı iddia edilmektedir. Ancak muhatap tarafından sunulan belgeler arasında Okul idaresinin Milli Eğitim Müdürlüğüne rehberlik ve psikolojik danışma birimi öğretmeni görevlendirilmesi için görevlendirme yazıları yazıldığı ve öğretmen görevlendirilmesi için gerekli yazışmaları yaptığı ve öğretmen görevlendirdiği görülmektedir. Başvuranın çocuğunun birtakım hassasiyetleri nedeniyle pantolon giymediği için Okul Müdür Yardımcısının öğrenciye olumsuz tavırlar sergilediği iddiaları ile ilgili ise Okul idaresinin gerek muhatap tarafından sunulan gerekse soruşturma doyasında yer alan öğretmen ifadelerinde öğrenciye yönelik olumsuz bir tavır sergilenmediği, kıyafet serbestisi için herhangi bir talepte bulunmadığı ve aynı sorunu yaşayan başka bir öğrenci için talebi üzerine duruma çözüm getirildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla başvuranın bu iddiaları açısından da ayrımcılık yasağının ihlal edildiği kanaati oluşmamıştır.

30. Ayrıca başvuran 8/12/2022 tarihine kadar BEP toplantısı yapılmadığını, MEB'e yaptığı şikâyet sonrasında Okul idaresinin kendisi ile irtibat sağlayarak BEP toplantısı yaptığını, ancak şikâyet öncesinde hiçbir toplantı yapılmadığını ve mevzuata aykırı davranıldığını iddia etmektedir. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 47'nci maddesine göre BEP geliştirme birimi okul müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında; rehberlik öğretmeni, öğrencinin sınıf öğretmeni, öğrencinin dersini okutan alan öğretmenleri, öğrencinin velisi ve öğrenciden oluşmaktadır. BEP geliştirme birimi, ders yılının başında oluşturularak birim toplantıları planlanır. İhtiyaç duyulması halinde aynı ders yılı içerisinde farklı zamanlarda da okulda BEP geliştirme birimi toplantısı yapılabilir (Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Tüm Öğretmenler İçin Yol Haritası, 2022, s. 9).

31. Muhatap idare BEP toplantılarının yapılmadığı iddialarına ilişkin olarak başvuranın çocuğunun veli toplantılarına katılmadığını, çocuğun devamsızlığının fazla olduğunu, öğrencinin BEP kapsamında eğitim aldığı, BEP geliştirme birim toplantısının yapıldığını belirtmektedir. İzmit İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından konu ile ilgili Okul idaresi hakkında yürütülen soruşturma dosyasında yer alan belgelerden, başvuranın çocuğuna ilişkin olarak BEP hazırlandığı, başvuranın çocuğun bu kapsamda eğitim aldığı ve Okul dışında haftanın bir günü rehabilitasyon eğitimi aldığı görülmektedir. Bu süre zarfında başvuranın çocuğun aldığı eğitim-öğretime ilişkin herhangi bir itirazına rastlanmadığı gibi, muhatap Okul tarafından çocuğun devamsızlık bilgilerine ilişkin sunulan kayıtlardan çocuğun 2021/2022 öğretim yılının birinci döneminde 31,5 gün, ikinci döneminde 51 gün, 2022/2023 öğretim yılının birinci döneminde ise 58,5 gün devamsızlık yaptığı görülmektedir. Keza Okul idaresi tarafından sunulan mesajlaşma içeriğinden idarenin sonraki dönemde veliyi sürece dâhil etme çabalarına karşı başvuranın şikâyet yollarına

başvurduğu gerekçesi ile sürece dahil olmak istemediği anlaşılmaktadır. Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması gerekmektedir. Ancak başvuranın BEP toplantısı yapılmadığı ve kendisinin sürece dâhil edilmediği yönündeki iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyamadığı değerlendirilmektedir.

32. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde, muhatap Okul idaresinin başvuranın çocuğu hakkında gerekli işlemleri yaptığı ve çocuğun kaynaştırma eğitim esasları çerçevesinde eğitim-öğretim aldığına ilişkin bilgi ve belgeleri sunduğu, bu çerçevede ayrımcılık yasağını ihlal etmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞI İHLALİ YAPILMADIĞINA ,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

04/07/2023 tarihinde, Dilek ERTÜRK'ün ilave görüşüyle, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
II. Başkan

İsmail AYZ
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

Ünal SADE
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi

Ek: Dilek ERTÜRK İlave Görüş

03.08.2023

İLAVE GÖRÜŞ

Karar Adı : B.Y.
Karar Numarası : 2023/523

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 4/7/2023 tarih ve 2023/523 sayılı çoğunluk kararına katılmakla birlikte; konuya ilişkin ilave görüşüm aşağıda yer almaktadır:

Ulusal ve uluslararası düzenlemelerde engelli çocukların hak ve özgürlüklerden tam ve eşit olarak yararlanmasını sağlamaya yönelik tedbirler alınması gerekliliğine ve çocuklara yönelik uygulamalarda çocuğun üstün yararının gözetilmesi esasına sıkça yer verilmektedir. Bu hususlar engelli çocukların özgüvenlerini geliştirme ve toplumsal yaşama etkin ve bağımsız biçimde katılmalarının önemli bir parçası olan eğitim hakkı açısından da kuşkusuz geçerlidir. Dolayısıyla özel eğitim ihtiyacı olan çocukların özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve başarıları dikkate alınarak, destek eğitim hizmetlerini de içerir şekilde hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programları (BEP) ve BEP'lerin etkili şekilde hayata geçirilmeleri bu bireylerin eğitim haklarından eşit yararlanmalarını sağlamada büyük bir önemi haizdir.

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin BEP'e ilişkin hükümleri gereğince özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için okulda BEP hazırlamak amacıyla BEP geliştirme birimi oluşturulması gerekmektedir. BEP geliştirme birimi okul müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında; rehberlik öğretmeni, öğrencinin sınıf öğretmeni, öğrencinin dersini okutan alan öğretmenleri, öğrencinin velisi ve öğrenciden oluşmaktadır. Bu durum karşısında BEP ve BEP geliştirme birimi toplantılarına öğretmen, öğrenci ve öğrenci velisinin etkin katılımlarının sağlanması konusunda hassasiyet gösterilmesi gerektiği ve bu yöndeki girişimlerin içermeci eğitimin gerekliliklerinden biri olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca çocuğun ihtiyaçlarının değişkenliği göz önüne alınarak BEP ve BEP geliştirme birimi toplantılarının eğitim-öğretim yılı içerisinde düzenli aralıklar ile yapılmasında fayda olduğu, böylece çocuk için hazırlanan programın etkililiğine ilişkin değerlendirmenin kolaylaşacağı ve verimliliğinin artacağı değerlendirilmektedir. Keza öğretmen, öğrenci ve veli gibi tüm tarafların sürece dâhil edilerek etkin diyalog ve işbirliğinin sağlanmasının çocuğun eğitim hakkından tam ve eşit bir şekilde yararlanmasına katkı sunacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla BEP uygulanmasının ve BEP geliştirme birimi toplantılarının tarafların etkin katılımı ile düzenli yapılmasının içermeci eğitim sistemi açısından önem teşkil ettiği kanaatindeyim.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 98LK-E857-82L6 Belge Doğrulama Adresi : <https://ebyssorgu.tihек.gov.tr>

Adres: Yüksel Cad. No:23 06650 Bakanlıklar-ANKARA

Telefon No : 4227800

Fax No : 4227899

e-Posta :

İnternet Adresi : <http://www.tihек.gov.tr/>

Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr